

Til samtlige biskopper i Den danske folkekirke

Opfordring til påny at sætte dåbsritualet på dagsordenen

Henvendelse den 20. juni 2003 fra sognepræst Georg Klinting

Jeg tillader mig hermed at henvende mig om en sag, som jeg tidligere har formået at få biskopperne til at sætte på dagsordenen for deres drøftelser. Jeg sigter til, at en skriftlig henvendelse fra mig dateret 7. april 1999 var anledning til, at biskopperne på deres møde den 23. april samme år besluttede at indhente et responsum fra provst Holger Villadsen, daværende sekretær for liturgikommissionen, om historikken bag det senest autoriserede dåbsritual, samt et responsum fra professor Christian Thodberg om dåbsritualets liturgiske form og indhold.

Disse responsa lå på bordet, da biskopperne holdt møde i maj 2000. Men der kom overraskende lidt ud af biskoppernes drøftelse på dette møde. I en lakonisk pressemeddelelse (se vedlagte presseklip, bilag 1) meddelte man med henvisning til Nicænum og Efeserbrevet, at der fortsat skal være ét dåbsritual i folkekirken.

Jeg skal ikke opholde mig ved dette forsøg på at slutte fra dåbens enhed til dåbsritualets enhed. Mit ærinde er at gøre opmærksom på, at biskopperne dengang veg uden om at erkende, at 1992-dåbsritualet ikke er i orden.

Jeg skal ikke trætte biskopperne med en fornyet gennemgang af, hvad der er galt i dåbsritualet, men henvise til min seneste kronik i KD den 14. maj dette år med titlen "Nu gælder det liturgi og ritualer" (bilag 2). Desuden til min artikel i Præsteforeningens Blad den 18. maj 2001 med titlen "Biskoppernes problematiske dåbsteologi" (bilag 3).

Det korte af det lange er, at biskopperne med deres fortsatte tøven med at tage hul på en revision af dåbsritualet efterhånden står med lidt af et forklaringsproblem. Det er jo biskopperne, som de facto i kraft af en længerevarende forvaltningsmæssig praksis sidder på den liturgiske nøglemagt i folkekirken. De kan tage initiativ til, at ritualer bliver taget op til revision. Omvendt kan de ved deres passivitet blokere for, at det sker.

Biskoppernes liturgiske nøglemagt modsvarer præsternes tjenstlige forpligtelse på at benytte de autoriserede ritualer. Uden denne ritualforpligtelse kunne præster og menigheder tage lettere på biskoppernes passivitet i spørgsmålene om liturgi og ritualer. Men så længe folkekirkens ordning opererer med præsters pligt til at følge autoriserede ritualer – og jeg har ikke hørt om overvejelser i retning af at slække på ritualforpligtelsen – så længe må folkekirkens præster og menigheder tilsvarende have krav på, at de autoriserede ritualer er i orden. Eller sagt på en lidt anden måde: Menigheden må i tillid til folkekirkeinstitutionen kunne forvente, at de autoriserede ord, som den hører præsten tage i sin mund, er helt igennem troværdig tale.

Beklageligvis var det seneste dåbsritual ikke i orden, da det blev autoriseret, og det er ikke blevet mere i orden med tiden. Der er dele af ritualets ordlyd, som ikke er troværdig tale og derfor er egnet til at svække offentlighedens respekt for dåben som ritualhandling og svække offentlighedens respekt for folkekirken som institution.

Dåbsritualet af 1992 er et hastværksarbejde, og hastværket er officielt dokumenteret, idet det fremgår af provst Villadsens notat (se bilag 4), at 1992-dåbsritualet blev til uden noget skriftligt teologisk forarbejde. Den såkaldte offentlige høring var af illusorisk karakter, fordi der ikke var noget skriftligt materiale at forholde sig til udover ritualteksten selv, og fordi der heller ikke havde været givet menigheder og præster mulighed for at hørte erfaringer ved forsøgsvis afprøvning af ritualet. Med denne hastværksprocedure blev det seneste dåbsritual jasket igennem til autorisation i 1992.

Der kan for mig at se ikke herske tvivl om, at det er biskoppernes pligt at sørge for, at folkekirkens autoriserede ritualer holder en standard, som kirken kan være tjent med, herunder at ritualteksterne på samme tid tilgodeser kravene om teologisk stringens og rummelighed. Derfor forventer jeg, at biskopperne nu tager ritualteksterne – og i særdeleshed dåbsritualet – op til en kritisk gennemgang med henblik på behovet for ændringer. For dåbsritualets vedkommende må der være to mindstekrav til ændringer:

1) Ved barnedåb skal præst og menighed ikke længere være påtvunget den specielle antagelse, at barnets egen tro er forudsætningen for barnets modtagelse af dåbens nådetilsagn. Det skal være muligt at lade barnet blive døbt på forældrenes og faddernes trosbekendelse, således som det er tilfældet i de evangelisk-lutherske søsterkirker i nabolandene.

2) Ved voksendåb skal præst og menighed ikke længere være påtvunget en speciel tolkning af dåben i børnevelsignelsens billede. Det skal være muligt at høre dåbens nåde forkyndt uden brug af Mark 10,13-16, svarende til hvad der kan lade sig gøre i de omtalte evangelisk-lutherske søsterkirker og før 1992 også har kunnet lade sig gøre i folkekirken.

Jeg skal venligst anmode biskopperne om at tage nærværende henvendelse op til fælles drøftelse på et belejligt tidspunkt. Jeg forventer en tilbagemelding, når drøftelsen har fundet sted.

Krogsbølle, den 20. juni 2003

med venlig hilsen

sign. Georg Klinting

Skrivelsen er sendt til samtlige ti syddanske biskopper, men ikke til biskopperne i Grønland og på Færøerne.

Bilag:

- 1) Presseklip fra KD den 4. maj 2000
- 2) "Nu gælder det liturgi og ritualer", kronik i KD den 14. maj 2003
- 3) "Biskoppernes problematiske dåbsteologi", artikel i Præsteforeningens Blad den 18. maj 2001
- 4) "Notat vedr. ritual for dåb af voksne" af 4. august 1999